

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Шишкіна В. І.
стосовно Рішення Конституційного Суду України
у справі за конституційним зверненням Акціонерного товариства
«Страхова компанія «Аванте» щодо офіційного тлумачення положень
частини другої статті 1 Закону України «Про систему оподаткування»,
статті 15 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств»

Конституційний Суд України у резолютивній частині Рішення від 16 лютого 2010 року № 5-рп/2010 у справі за конституційним зверненням Акціонерного товариства «Страхова компанія «Аванте» (далі — «Аванте») щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 1 Закону України «Про систему оподаткування», статті 15 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» (далі — Рішення) зазначив, що в аспекті конституційного звернення положення частини другої статті 1 Закону України «Про систему оподаткування» від 25 червня 1991 року № 1251–XII, статті 15 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 1994 року № 334/94–ВР у системному зв'язку з положеннями статей 5, 7, 8, 67, 92, 140, 142, 143 Конституції України, статей 7, 9, 69, 96, 97, 103, 108 Бюджетного кодексу України, статей 16, 61, 62, 63, 66 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» треба розуміти так, що Верховна Рада Автономної Республіки Крим, сільські, селищні, міські ради мають право безпосередньо на підставі частини другої статті 1 Закону України «Про систему оподаткування» встановлювати пільги щодо загальнодержавного податку на прибуток підприємств комунальної власності, якщо він згідно із законами України справляється до бюджету Автономної Республіки Крим, сільських, селищних, міських бюджетів, у межах сум, що підлягають зарахуванню до цих бюджетів.

Стосовно Рішення на підставі статті 64 Закону України «Про Конституційний Суд України» висловлюю таку думку.

Вирішуючи справу, Суд акцентував на правовій природі місцевих бюджетів, надходження до яких є складовою фінансової основи місцевого самоврядування в Україні. Обґрунтовуючи наявність права місцевих рад «встановлювати додаткові пільги щодо оподаткування загальнодержавних податків, суми яких відповідно до законів України зараховуються до місцевих бюджетів, в межах цих сум», Суд виходив з того, що «положення частини другої у контексті частини першої статті 1 Закону України «Про систему оподаткування» (далі — Закон № 1251) потрібно розглядати як самостійну підставу» для такої дії (абзац четвертий пункту 3.5 мотивувальної частини). При цьому як додатковий аргумент наводиться твердження, що «зі змісту абзацу третього підпункту 7.8.2 пункту 7.8 статті 7 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» (далі — Закон № 334) випливає, що пільги зі сплати податку на прибуток можуть надаватися його платникам як цим Законом, так і іншими законодавчими актами» (абзац п'ятий пункту 3.5 мотивувальної частини).

Проте системний аналіз зазначених положень не дає підстав для такого висновку, оскільки частина перша статті 1 Закону № 1251 містить лише загальну норму, за якою «встановлення і скасування податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів, а також пільг їх платникам здійснюються Верховною Радою України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, сільськими, селищними, міськими радами відповідно до цього Закону, інших законів України про оподаткування», при цьому повноваження зазначених органів щодо різних видів податків (загальнодержавних, місцевих) не конкретизовано. Наведена Судом частина друга статті Закону № 1251 не вказує на те, що таку дію місцеві ради можуть вчиняти стосовно загальнодержавних податків. У той самий час органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19 Конституції України).

Отже, надавши «Аванте» пільгу на сплату загальнодержавного податку, Черкасько-Лозівська сільська рада (Дергачівського району Харківської області) як орган місцевого самоврядування діяла у спосіб, не передбачений Конституцією України та законами України. Така думка узгоджується з правовими позиціями Конституційного Суду України стосовно конституційних засад організації і діяльності органів місцевого самоврядування (Рішення від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, від 18 червня 2002 року № 12-рп/2002, від 27 травня 2008 року № 11-рп).

Крім того, не враховано положення статті 15 Закону № 334, в якому безпосередньо зазначено, що ставки податку на прибуток, пільги щодо податку, об'єкт оподаткування, порядок обчислення оподаткованого прибутку, строки і порядок сплати та зарахування податку до бюджетів можуть встановлюватися і змінюватися лише шляхом внесення змін до Закону № 334.

У контексті конституційного звернення і з огляду на сутність конституційних засад розмежування компетенції парламенту та органів місцевого самоврядування у сфері податкових відносин поза увагою залишилися також положення пункту 1 частини другої статті 92 Конституції України, де зазначається, що податки і збори встановлюються виключно законами України, а також частини першої статті 143 Основного Закону держави, де вказано, що територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону, тому встановлення пільг на сплату загальнодержавних податків належить до сфери законодавчого регулювання і є компетенцією Верховної Ради України.

Суддя Конституційного Суду України

В. ШИШКІН